

Fondacija Centar za javno pravo*

Proces imenovanja ambasadora u Bosni i Hercegovini

Sadržaj

1. Uvod
2. Zakonski okvir
3. Proces imenovanja ambasadora u praksi
 - 3.1. Nekarijerni vs karijerni ambasadori
 - 3.2. Sistem obuke
4. Zaključak
5. Aneks: primjeri iz prakse

1. Uvod

Kao što partitura predstavlja hronološki niz muzičkih dionica jednog orkestra koji proizvodi zvučnu harmoniju, diplomatske aktivnosti jedne države bi trebale biti predstavljene nizom sinhronizovanih mjera. Takvu koherentnost u vanjskim poslovima gotovo je nemoguće postići bez zakonskog okvira kojim bi se decidno regulirala ova oblast. Činjenica da Bosna i Hercegovina (BiH) *nema* Zakon o vanjskim poslovima, ostavlja mnogo prostora improvizaciji i *ad hoc* pristupu rješavanja pitanja iz ove oblasti.

Umjesto Zakona, BiH ima samo smjernice¹ vanjske politike koje su prezentirane u šturom obliku i toliko generalizirane da je moguće izvesti međusobno suprotstavljena pravila o vanjskoj politici, a da ona pri tome ostaju unutar „okvira“ zadatih smjernica vanjske politike. Ovakve antinomije su samo konkretan produkt ustavnih antinomija u cjelini². To znači da u praksi ambasadori BiH imaju neobično veliku autonomiju u vlastitoj, subjektivnoj interpretaciji vanjske državne politike. Praktična posljedica je da diplomatija BiH na međunarodnoj sceni često djeluje kao orkestar bez dirigenta.

Ne treba isticati da upravo diplomatija predstavlja ključnu institucionalnu osnovu na koju se potrebno oslanjati u procesu izgradnje ukupnog imidža zemlje. Profesionalizam diplomata i pažljiv odabir najvišeg diplomatskog predstavnika u zemlji prijema – ambasadora, u velikoj mjeri određuju opći utisak o zemlji pošiljaocu, odnosno kakav će biti ukupan rejting neke države

* Rad je pripremio istraživački tim Fondacije Centar za javno pravo (FCJP), korišteni su izvori iz inozemne i domaće diplomatije kao i informacije koje su prikupljane u razgovoru sa učesnicima opisanih događaja.

¹ Dokument usvojen pod brojem: 01-645-30/03 na sjednici Predsjedništva BiH u Sarajevu od 26. 03. 2003. Dostupno na: <http://www.predsjednistvobih.ba/van/default.aspx?id=13612&langTag=hr-HR>.

² O antinomičnosti ustavnog sistema BiH v. E. Šarčević, *Dejtonski ustav: Karakteristike i karakteristični problemi*, Sarajevo 2009, ss. 57 i dalje. Dostupno na: http://www.kas.de/wf/doc/kas_17301-1522-15-30.pdf?090806155946.

u zemlji prijema. Posao diplomata je da, putem Ministarstva vanjskih poslova (MVP), analiziraju i predlažu Predsjedništvu konkretne mjere u sferi vanjske politike, kao i da sprovode tu politiku. Taj posao je olakšan ukoliko postoji jasno određen set koherentne politike. Ukoliko šefovi diplomatskih predstavništava u inostranstvu nemaju potrebna znanja, kredibilitet i kapacitet da budu dio jedinstvene koherentne vanjske politike, onda će i posao diplomata biti uzaludan, a interesi države neće biti prezentirani niti ostvarivani na odgovarajući način. U praksi se dešava da i velike zemlje, sa stabilnim ekonomijama i dugotrajnom diplomatskom praksom, povremeno prave greške prilikom imenovanja ambasadora³. Međutim, njihove ambasade imaju veliki broj uposlenika, tako da ambasadori mogu delegirati najveći dio svoga posla profesionalnim diplomatama koji imaju relevantno obrazovanje i iskustvo. Ovim se minimizira prostor za greške, a time i rizik od posljedica eventualnih propusta.

Male zemlje sa ograničenim resursima, poput BiH, imaju male ambasade u kojima, pored ambasadora, često rade samo dva profesionalna diplomata ili čak samo jedan. Ambasadori takvih zemalja nisu samo najviši diplomatski predstavnici u zemlji prijema već su praktično predominantni, autonomni, često jedini predstavnici svojih zemalja u državi prijema. Njihov lični kredibilitet se često poistovjećuje sa kredibilitetom njihovih država, a njihovi diplomatski propusti u pravilu se tumače kao stavovi i poruke njihovih zemalja. Ukratko, greške koje prave ambasadori malih zemalja mnogo su vidljivije i ukupna šteta je veća. Odabir (najviših) diplomatskih predstavnika u malim zemljama, poput BiH, predstavlja krajnje osjetljivo i odgovorno pitanje pa mu se mora posvetiti i posebna pažnja.

2. Zakonski okvir

Prema odredbama Ustava BiH, Predsjedništvo BiH je, između ostalog, nadležno za vođenje vanjske politike kao i za imenovanje ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika ove zemlje. Vođenje vanjske politike, prije svega, podrazumijeva strateško usmjeravanje BiH u međunarodnim bilateralnim i multilateralnim odnosima. Neizostavan dio implementacije strateških smjernica vanjske politike BiH je i imenovanje ključnih diplomata zaduženih za predstavljanje BiH, unapređenje ekonomskih odnosa i imidža BiH, te za upravljanje diplomatsko-konzularnim predstavništvima (DKP) i zaštitu bosanskohercegovačkih državljana u inostranstvu. Sam proces imenovanja ambasadora odvija se na osnovu Odluke Predsjedništva BiH o postupku imenovanja ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika BiH (Odluka)⁴. Ovom Odlukom se, za razliku od uobičajene prakse zemalja u regionu⁵, iz procesa imenovanja ambasadora izbacuje bilo kakva uloga, barem konsultativna, drugih relevantnih institucija koje

³ Vatikan je 2009. godine odbio imenovanje tri ambasadora koji su se javno protivili „crkvenoj dogmi“. Jedna od imenovanih osoba bila je i Caroline Kennedy, izbor predsjednika Obame, koja je javno zagovarala pravo izbora žene po pitanju abortusa; Kevin Vickers, ambasador Kanade u Republici Irskoj se tokom komemoracije u Dublinu u maju 2016. fizički obračunao sa jednim od protestanata nakon višestrukog ignoriranja protokola zemlje domaćina; prilikom završnog saslušanja u Američkom Senatu, u januaru 2014, imenovani ambasador SAD u Norveškoj, George Tsunis, nije znao da je Norveška ustavna monarhija niti je znao koji su to američki strateški interesi u toj zemlji.

⁴ Predsjedništvo BiH je ovu odluku donijelo na 34. redovnoj sjednici, održanoj 03. 04. 2013. Odluka o postupku imenovanja ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika Bosne i Hercegovine, *Sl. gl. BiH* 30/2013.

⁵ U Crnoj Gori Ministarstvo spoljnih poslova predlaže Vladi imenovanje i opoziv šefova diplomatsko-konzularnih predstavništava - čl. 9 st. 17 Zakona o vanjskim poslovima, *Sl. l. CG* 46/2010; Zakon o spoljnim poslovima Republike Srbije, *Sl. gl. RS* 116/2007, 126/2007 i 41/2009.

se, u okviru svojih nadležnosti, bave vanjskom politikom, kao što je Ministarstvo vanjskih poslova BiH, Parlamentarna skupština (PS) BiH i sl.

Uloga MVP BiH u sprovedbi vanjske politike regulirana je članom 8. Zakona o ministarstvima BiH⁶. Ovdje su pobrojane sljedeće nadležnosti:

- provođenje utvrđene politike BiH i rada na razvoju međunarodnih odnosa u skladu sa stavovima i smjernicama Predsjedništva BiH;
- predlaganje stavova o pitanjima od interesa za vanjskopolitičke aktivnosti i međunarodni položaj BiH;
- zastupanje BiH u diplomatskim odnosima prema drugim državama, međunarodnim organizacijama i na međunarodnim konferencijama;
- praćenje stanja i razvoj međunarodnih odnosa BiH sa drugim državama, međunarodnim organizacijama i drugim subjektima međunarodnog prava i međunarodnih odnosa o čemu se izvještava Parlament BiH, Predsjedništvo BiH i Vijeće ministara BiH;
- predlaganje Predsjedništvu BiH uspostavljanja ili prekida diplomatskih ili konzularnih odnosa sa drugim državama;
- saradnja s međunarodnim organizacijama, predlaganje Predsjedništvu BiH učlanjenje, odnosno učešće BiH u radu međunarodnih organizacija;
- organizovanje, usmjeravanje i koordiniranje rada diplomatsko-konzularnih predstavništava BiH u inostranstvu;
- pripremanje i organizovanje međunarodnih posjeta i susreta;
- pripremanje bilateralnih i multilateralnih sporazuma;
- vršenje poslova u vezi sa boravkom i zaštitom prava i interesa državljana BiH na stalnom i privremenom boravku u inostranstvu i domaćih pravnih lica u inostranstvu;
- praćenje međunarodnih ekonomskih kretanja i odnosa i obavještavanje nadležnih organa o tome;
- podsticanje, razvijanje i koordinacija saradnje sa iseljeništvom iz BiH;
- pripremu dokumentacije, analiza, informacija i drugih materijala za potrebe Predsjedništva BiH, Vijeća ministara i drugih organa nadležnih za sprovođenje vanjske politike.

Iz navedenog se vidi da u samom procesu imenovanja ambasadora MVP BiH nema nikakvih nadležnosti, odnosno da ne može utjecati na izbor kandidata. Za razliku od prakse mnogih drugih zemalja⁷, ovo državno ministarstvo, specijalizirano za implementaciju vanjske politke, nema čak ni konsultativnu niti kontrolnu ulogu, u smislu provjere stvarnih kvalifikacija imenovanih osoba kada je u pitanju znanje stranih jezika, osnova međunarodnih odnosa, diplomatskog protokola itd. Mandat šefa diplomatske misije, odnosno konzularnog predstavništva BiH, počinje od dana stupanja na dužnost na osnovu pisane obavijesti dostavljene MVP BiH i traje tri godine. Na

⁶ Zakon o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, *Sl. gl. BiH* 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 i 103/09.

⁷ U Španiji Vijeće ministara, na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova i saradnje, imenuje ambasadore (Ley 2/2014, de 25 de marzo, de la Acción y del Servicio Exterior del Estado); u Kanadi Ministarstvo vanjskih poslova (Ministry of Global Affairs) imenuje ambasadore i šefove DKP-a, s tim da posebna imenovanja podrazumijevaju prethodne konsultacije sa premijerom, generalnim guvernerom ili britanskom kraljicom, što je praksa koju, uz varijacije, slijede mnoge zemlje Commonwealth-a (postoji više zakonskih akata koji reguliraju ovu oblast i kojima je moguće pristupiti putem zvanične web stranice Vlade Kanade – www.canada.ca).

osnovu člana 2 Odluke Predsjedništva BiH iz 2013. godine, MVP BiH, uz prethodno pribavljenu saglasnost Predsjedništva BiH, izrađuje pravilnik u kojem su sadržani kriteriji za ocjenjivanje rada imenovanih osoba⁸. Prema odredbama Odluke, Predsjedništvo BiH razmatra ocjenu o radu i odlučuje o nastavku mandata imenovanih osoba. Predsjedništvo BiH, na osnovu posebne odluke, može produžiti mandat do 12 mjeseci, ali ima i pravo opoziva imenovanih osoba, odnosno pravo povlačenja svoje saglasnosti na mandat ambasadoru BiH u međunarodnoj organizaciji⁹. Mandat ambasadora-at-large traje sve dok Predsjedništvo BiH ne donese odluku o njihovom razrješenju. Imenovane osobe imaju obavezu da u roku od 30 dana nakon okončanja mandata podnesu Predsjedništvu BiH pisani izvještaj o svom ukupnom radu tokom mandata.

Nadalje, odredbe pomenute Odluke Predsjedništva BiH ne odnose se samo na imenovanja ambasadora, već i na ambasadore-at-large, i.e. ambasadore u MVP BiH sa posebnim zadatkom, odnosno šefove diplomatskih misija i predstavnike BiH pri međunarodnim organizacijama koji su u svojstvu šefa diplomatske misije, generalne konzule, te ambasadore koji su imenovani ili upućeni na rad u međunarodne organizacije kao djelatnici tih organizacija. Prema Odluci, za ambasadora ili nekog drugog od navedenih predstavnika BiH, može biti imenovana osoba koja ispunjava sljedeće uslove:

- a) da je državljanin BiH;
- b) da ima univerzitetsku diplomu, odnosno da ima odgovarajući nivo obrazovanja i odgovarajuće stručno znanje i iskustvo za obavljanje dužnosti na koju se imenuje;
- c) da je afirmisani djelatnik u diplomatskoj službi BiH, odnosno da je istaknuti politički, privredni, javni ili naučni djelatnik koji je dao znatan doprinos BiH i vrlo aktivno radi na jačanju međunarodnog subjektiviteta i ugleda BiH u svijetu;
- d) da ima znanje engleskog ili jednog od drugih službenih jezika Ujedinjenih nacija (UN) ili drugih jezika zemalja članica Evropske unije (EU) (znanje više stranih jezika uzima se u obzir pri izboru kandidata kao dodatni kvalitet);
- e) da se ne vodi krivični postupak protiv te osobe;
- f) da nije obuhvaćena odredbom člana IX.1 Ustava BiH.

Važno je primijetiti da se znanje više stranih jezika, kako se navodi u članu 3 stav 2 Odluke, uzima u obzir pri izboru kandidata kao dodatni kvalitet. Pored pomenute Odluke, postoji još samo nekoliko normativnih akata kojima se uređuje pitanje potrebnih kvalifikacija ambasadora i drugih predstavnika BiH. Jedna od tih odredbi je član V stav 3a) Ustava BiH u kojem se navodi da pri imenovanju ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika BiH, najviše dvije trećine mogu biti odabrani sa teritorije Federacije. Drugi izvor se može pronaći u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji MVP BiH iz marta 2013. godine¹⁰ u kojem se, i pored činjenice da

⁸ Na osnovu informacija koje je tim FCJP sakupio tokom jula 2016. godine, ustanovljeno je da MVP BiH još uvijek nije izradilo propisani pravilnik.

⁹ S obzirom da pravilnik u kojem su sadržani kriteriji za ocjenjivanje rada imenovanih osoba ne postoji, procjena o radnim performansama i rezultatima imenovanih lica formira se na osnovu subjektivnog utiska člana Predsjedništva BiH na čiji je prijedlog osoba imenovana.

¹⁰ Pravilnik predstavlja podzakonski akt Ministarstva za internu upotrebu tako da ne podliježe obavezi objavljivanja u službenim glasilima.

ambasadori nisu državni službenici već imenovana lica, kao uslov za obavljanje posla radnog mjesta „ambasador“ navodi sljedeće:

„pored opštih uslova propisanih zakonom, ambasador mora ispunjavati i sljedeće posebne uslove:

- 1. VSS - VII stepen stručnosti, završen fakultet;*
- 2. sposobnost za rad u međunarodnim odnosima;*
- 3. deset godina radnog iskustva na istim ili sličnim poslovima;*
- 4. položen stručni ispit;*
- 5. aktivno znanje jednog od diplomatskih jezika ili jezika zemlje prijema;*
- 6. poznavanje rada na računaru.”*

Nadalje, u istom Pravilniku za radno mjesto „ambasador“ propisan je sljedeći obim poslova:

„Prati kretanja i vrši političke procjene u zemlji prijema i zemljama akreditacije; izrađuje analitičke materijale o pojedinim zemljama ili temama vezanim za zemlje akreditacije; inicira potrebne mjere u smislu unapređenja sveukupnih odnosa sa zemljama akreditacije, posebno na planu ugovornog regulisanja bilateralnih odnosa, razvoja ekonomskih odnosa i privlačenja stranih investicija u BiH; održava redovne kontakte sa nadležnima u državnoj administraciji zemalja akreditacije; održava redovne kontakte sa akreditovanim šefovima diplomatsko-konzularnih misija i šefovima misija međunarodnih organizacija; priprema materijale i učestvuje u radu međunarodnih konferencija, okruglih stolova, simpozijuma, stručnih razgovora i drugih vidova organizovanih susreta (predavanja, izlaganja i sl.).“

Tačka jedan uslova iz Pravilnika MVP BiH predviđa da ambasador ima završen fakultet, što ima svoje utemeljenje u činjenici da se od ambasadora ne traži samo poznavanje procedura već i široka naobrazba i opće znanje. Istovremeno, diplomate koje rade u diplomatskim predstavništvima BiH, kao državni službenici, moraju imati najmanje VII stručne spreme, tako da bi niža stručna sprema šefa DKP-a utjecala i na njegov/njen kredibilitet, pored toga što ti takva biografija izgledala nedostojno funkcije koju obavlja. Tačka 2 Pravilnika kao poseban uslov postavlja „Sposobnost za rad u međunarodnim odnosima“ što je ključna karakteristika za osobu koja vodi diplomatsko predstavništvo, mada odsustvo mjerljivih kriterija u tom kontekstu ostavlja nedoumice. Nadalje, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji predviđa da osoba imenovana na funkciju ambasadora posjeduje najmanje 10 godina radnog iskustva na istim ili sličnim poslovima, položen stručni ispit, te da aktivno govori jedan od diplomatskih jezika ili jezika zemlje prijema, što je mnogo konkretniji kriterij po pitanju znanja stranih jezika u odnosu na Odluku Predsjedništva BiH prema kojoj ambasador ne mora poznavati niti jedan strani jezik osim službenih jezika koji su u upotrebi u BiH. Tačka 4 Pravilnika zahtjeva od imenovane osobe da posjeduje položen stručni ispit što je svakako svrsishodan i poželjan kriterij, koji se, nažalost, potpuno zanemaruje. Na kraju, Pravilnik od ambasadora traži osnove informatičke pismenosti, odnosno sposobnost korištenja novih informacijsko-komunikacijskih tehnologija što je neophodan uslov za sprovođenje tzv. e-diplomatije, ali i obavljanje svakodnevnih radnih zadataka i komunikaciju sa institucijama u BiH, ali i diplomatskim korom u zemlji prijema. Nažalost, u praksi ne postoji bilo kakav vid provjere sposobnosti ove vrste, čak ni u MVP BiH koje je usvojilo navedeni Pravilnik.

Iz navedenog slijedi da Predsjedništvo BiH, u čijoj isključivoj nadležnosti se nalazi imenovanje ambasadora i drugih predstavnika BiH u inostranstvu, *nije* u obavezi poštovati niti u procesu odabira kandidata uzima u obzir kriterije navedene u Pravilniku MVP BiH. Stoga se odredbe Pravilnika na kandidate počnu djelomično odnositi tek u kasnijoj fazi, nakon što ih Predsjedništvo BiH imenuje, kao jedan od indikatora prilikom ocjenjivanja rada ambasadora. Ova normativna diskrepancija doprinijela je ne samo značajnom odstupanju od meritokratskog principa u izboru najviših diplomatskih dužnosnika – ambasadora – nego je bh. diplomatiju lišila mogućnosti da se funkcionalno prilagođava.

MVP BiH ne poznaje kategoriju *funkcionalnih ambasadora* sa posebnim zadatkom, *karijernih* diplomata najvišeg ranga, što ambasadori postaju po stečenoj funkciji (pomoćnici ministra, šefovi posebnih odjela), niti poznaje kategoriju *ambasadora-političkih direktora* za određene politike koje se smatraju doktrinalnom suštinom vanjske politike BiH. Postoje samo dvije kategorije ambasadora: *izvanredni* i *opunomoćeni*, te ambasadori-at-large koje bez izuzetka imenuje Predsjedništvo BiH. Ova centralizacija sama po sebi nije problem, da MVP BiH, za razliku od uspješne prakse drugih zemalja, nije lišeno mogućnosti da po meritokratskim principima imenuje funkcionalne ambasadore. Na ovaj način MVP BiH je u velikoj mjeri u pogledu termina i nominiranja neusklađen sa ostatkom svijeta. Nije rijetka pojava da na ekspertnom nivou MVP BiH dobija poziv za konzultativne sastanke na nivou političkih direktora za EU, NATO itd, ali naprosto u svojoj strukturi nema takvih funkcija, premda na raspolaganju ima itekako kvalifikovanih kadrova. Iako se ova neusklađenost čini beznačajnom, neohodno je donijeti specijalne zakone koji će urediti ovo područje.

3. Proces imenovanja ambasadora u praksi

Predsjedništvo BiH, kao kolektivni državni organ, imenuje najviše predstavnike zemlje u inostranstvu i međunarodnim institucijama. Međutim, konkretni odabir osobe samostalno predlaže jedan od članova Predsjedništva. Svaki od članova Predsjedništva samostalno donosi vlastitu procjenu afirmisanosti i doprinosa određene osobe u njenoj diplomatskoj, političkoj, privrednoj ili kulturnoj djelatnosti prije nego što je i formalno nominira za ambasadora. Odluke o imenovanju donose se na sjednicama Predsjedništva BiH većinom glasova, minimalno dva glasa podrške od ukupno tri člana Predsjedništva BiH. Navodno, u praksi postoji „džentlmenški“ dogovor da su članovi Predsjedništva BiH potpuno autonomni u svom odabiru te da ostali članovi PBiH neće problematizirati preferenciju svog kolege. U dosadašnjoj praksi su pokušaji preglasavanja, odnosno osporavanja imenovanja ili razrješenja ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika BiH bili zaista rijetki, ali je do njih ipak dolazilo¹¹. U osnovi imenovanje ambasadora se ovim putem prvenstveno rukovodi političkim interesima svakog člana Predsjedništva i služi za smještanje vlastitih političkih saveznika u diplomatsku službu.

Nakon što Predsjedništvo BiH donese odluku o imenovanju osobe na funkciju ambasadora BiH, ta se odluka, skupa sa biografijom imenovane osobe, dostavlja MVP BiH koje zemlji prijema

¹¹ U iznimnim slučajevima dolazi do preglasavanja, što ilustruje primjer generalnog konzula BiH u Čikagu, Branka Pećanca, koji je opozvan nakon što su dva člana Predsjedništva BiH (Željko Komšić i Bakir Izetbegović) donijeli suprotnu odluku od trećeg člana Nebojše Radmanovića. Međutim, zbog mehanizma zaštite vitalnog nacionalog interesa, Narodna skupština Republike Srpske je u ovom slučaju dvotrećinskom većinom anulirala Odluku Predsjedništva BiH te je Branko Pećanac vraćen na funkciju generalnog konzula BiH u Čikagu.

potom upućuje zahtjev za agreman¹². Sve poslove vezane za pribavljanje agremana za izvanredne i opunomoćene ambasadore BiH obavlja MVP, kao i poslove vezane za pribavljanje egzekviture za generalne konzule. MVP BiH posebnim rješenjem reguliše radno-pravni status imenovanih osoba. Za izvanredne i opunomoćene ambasadore koji su šefovi diplomatskih misija BiH radno-pravni status je regulisan po dobivanju agremana, za generalne konzule po dobivanju egzekviture, a za ambasadore-at-large po imenovanju od strane Predsjedništva BiH. Nakon stupanja na dužnost u zemlji prijema i predaje akreditivnih pisama, radno-pravni status i svi ostali operativni aspekti rada novoimenovanog rukovodioca DKP-a do njegovog razrješenja (finansije, izvještavanje, komunikacija i sl.) su vezani za MVP BiH.

Jedan od osnovnih problema vezanih za proces imenovanja ambasadora je nepostojanje sistema koji bi osigurao da se zakonske odredbe zaista poštuju. Dešava se da bh. ambasadori često ne ispunjavaju neku od jasno naznačenih odredbi Odluke ili čak više njih¹³. Na ovaj način, Predsjedništvo BiH ne poštuje vlastitu Odluku o postupku imenovanja ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika BiH. Ovdje je važno naglasiti da praksa pokazuje da u ovom smislu ne postoje značajna odstupanja kada su u pitanju članovi Predsjedništva iz reda bilo kojeg konstitutivnog naroda BiH.

Vjerovatno najproblematičniju odredbu Odluke predstavlja ona koja se odnosi na *poznavanje stranog jezika*. Ako se pažljivije pogledaju formulaciju odredbe, ali i vremenski period u kojem je sama Odluka donešena, uočiće se da ambadorski kandidati *ne moraju* poznavati niti jedan strani jezik. Naime, u članu 3 stav 1 tačka d) navodi se da kandidati za ambadorsku funkciju moraju posjedovati „znanje engleskog *ili* jednog od drugih službenih jezika Ujedinjenih nacija¹⁴ *ili* drugih jezika zemalja članica Evropske unije“ (naglasak dodan). Kao što se može primijetiti, odredba uključuje logički operator disjunkciju (odnosno „*ili*“ – tj. uslov je poznavanje samo *jednog* od navedenih jezika). Ako ovome pridodamo činjenicu da je Odluka donešena u aprilu 2013. godine, a Republika Hrvatska u EU ušla 01. jula 2013. godine (čime je hrvatski jezik postao i službeni jezik EU), nameće se zaključak da ambasadori BiH na tu poziciju mogu biti imenovani ako od stranih jezika poznaju samo hrvatski, što je u Bosni i Hercegovini nerijetka pojava. Ponavljamo, znanje više stranih jezika uzima se u obzir pri izboru kandidata „kao dodatni kvalitet“.

U mnogim drugim državama (npr. u Republici Srbiji¹⁵), MVP učestvuje u procesu imenovanja ambasadora i predstavnika tako što Predsjedniku (Predsjedništvu) države predlaže listu kandidata koji ispunjavaju (sve) uslove za takve pozicije. Kao što se da primijetiti, Ministarstvo u ovom procesu nema vodeću ulogu, ali izborom kandidata prema kriterijima profesije može u velikoj mjeri utjecati na cjelokupnu strukturu ambasadora i međunarodnih predstavnika zemlje u inostranstvu, a time i provođenje vanjske politike. Procedura kandidovanja i imenovanja ambasadora u susjednim državama normativno je uređena. U Republici Sloveniji, na primjer, temeljem Zakona o vanjskoj politici, ministar vanjskih poslova predlaže ambasadora Vladi, a Vlada potom konsultuje predsjednika Republike. Svi kandidati za ambadorsku poziciju

¹² Agrément (franc: pristanak, odobrenje), suglasnost koju *vlast* neke države daje da neka *osoba* može biti kod nje izaslanik druge države.

¹³ Analiza pojedinih slučajeva iz prakse obavljena je u sklopu zasebnog istraživanja i priložena je kao aneks uz ovu analizu.

¹⁴ Pored engleskog, službeni jezici UN su: francuski, španski, ruski, kineski i arapski.

¹⁵ Zakon o spoljnim poslovima Republike Srbije, *Sl. gl. RS* 116/2007, 126/2007 i 41/2009.

obavljaju i razgovor u Odboru za međunarodne odnose Parlamenta. Slično je i u drugim državama regiona¹⁶. Usvajanjem Zakona o vanjskim poslovima BiH, koji bi definirao zaduženja i ovlasti MVP BiH u ovom procesu, mnoge nedoumice i nedostaci bi mogli biti riješeni.

3.1. Nekarijerni vs karijerni ambasadori

SAD npr. imaju kvotu od približno 70% karijernih diplomata, dok ostatak pozicija može biti popunjen tzv. nekarijernim ambasadorima¹⁷. To su često akademski profesori, bivši kongresmeni ili ljudi koji su značajno doprinijeli predsjedničkoj pobjedi tokom kampanje. U slučaju da nekarijerni ili politički ambasadori, kako ih neki nazivaju, imaju profesionalni performans ispod očekivanog, onda oni u pravilu ranije okončavaju mandat. Radne performanse karijernih ambasadora se takođe evaluiraju u redovnim ciklusima i za njih važe ista pravila. Kvota za karijerne ambasadore, koja je gotovo tri puta veća od kvote za politička imenovanja, nije nasumično određena. Između ostalog, taj odnos govori i o činjenici da karijerni ambasadori nose manji rizik kada su u pitanju diplomatski gafovi, nepoznavanje pravila protokola ili specifičnih modusa međudržavne diplomatske komunikacije. Razlog leži u činjenici da oni već prije prvog imenovanja imaju bogato relevantno profesionalno iskustvo, jer se bave srodnim poslovima i zadacima u odnosu na one kojima se bavi ambasador. Ukoliko se uvaži i činjenica da je njihov potencijalni ambadorski mandat samo jedan dio njihove diplomatske karijere, jasno je da je, u većini slučajeva, njihova motiviranost na visokom nivou. To se pozitivno odnosi i na radne rezultate.

S druge strane, nekarijerni ambasadori uglavnom imaju samo jednom ili dva puta u životu priliku da rade u svojstvu ambasadora, što predstavlja „atipičan izlet“ u kontinuitetu njihovih nediplomatskih karijera, pa se često prema mandatu ambasadora i odnose na taj način. Svoj mandat doživljavaju kao svojevrsnu nagradu za vlastiti politički doprinos ili konekcije, dok karijerni diplomati uglavnom doživljavaju svoj mandat kao priliku za dokazivanje koja će utjecati na njihove buduće karijere. Ipak, imenovanje karijernog diplomate na poziciju ambasadora ne znači da će ta osoba obavezno biti dobar ambasador, kao što, s druge strane, imenovanje nekarijernog ambasadora ne znači da se radi o lošem izboru. To će, pored navedenog, uveliko zavistiti od individualnog odnosa imenovane osobe prema profesionalnim zadacima, ličnom doživljaju patriotizma, stupnju općeg znanja i upućenosti imenovane osobe. U ovom trenutku BiH ukupno 56 ambasadora, šefova misija ili generalnih konzula. Od tog broja, 33 su politički imenovane osobe (59%), dok su u 23 DKP šefovi karijerne diplomate (41%)¹⁸.

Problem u bh. diplomatiji, između ostalog, leži u tome da ona nema ustanovljenu kvotu za imenovanja nekarijernih ambasadora¹⁹. Kada se tome doda da se među njima mogu naći čak i

¹⁶ Republika Slovenija, Zakon o zunanjih zadevah, *Ur. l. RS* 45/2001; Crna Gora, Zakon o vanjskim poslovima, *Sl. l. CG* 46/2010; Republika Srbija, Zakon o spoljnim poslovima, *Sl. gl. RS* 116/2007, 126/2007 i 41/2009.

¹⁷ Procjenu načinila asocijacija – American Foreign Service Association (AFSA); <http://www.afsa.org/> – na osnovu prakse imenovanja ambasadora SAD tokom posljednjih decenija.

¹⁸ Samostalna analiza istraživačkog tima FCJP na osnovu zatečenog stanja bh. DKP mreže u julu 2016. godine.

¹⁹ Ne samo da ne postoji kvota karijernih i nekarijernih diplomata, nego ne postoji ni kategorizacija ambasada u tri ili četiri grupe, tipična za većinu drugih zemalja. Ovo se ne radi samo da bi ambasadori u “top” skupini imali veće plaće, nego i zbog osnaženja meritokratskog “filtera” za imenovanje ambasadora na tzv. “top” destinacije. Time bi Predsjedništvo BiH, ako već pribjegava političkim imenovanjima, bilo “primorano” da u prve dvije kategorije šalje najbolje od najboljih iz javnog, akademskog, političkog života. Za karijerne diplomate ovo bi donijelo značajnu

osobe koje nemaju potrebno znanje stranih jezika niti imaju potrebne osnove općeg znanja o ekonomiji, međunarodnim odnosima, aktuelnim svjetskim krizama, političkim odnosima u zemlji prijema, njenoj istoriji, kulturi i ekonomiji, onda ovaj problem dobija dodatnu težinu, kojem je potrebno posvetiti posebnu pažnju.

3.2. Sistem obuke

U skladu sa Odlukom Predsjedništva BiH, plan i program pripreme novoimenovanih ambasadora utvrđuje i sprovodi MVP BiH, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Predsjedništva BiH²⁰. Odjel za diplomatsku obuku MVP BiH posebnim rješenjem usvaja plan priprema, koje za nekarijerne diplomate traju do 3 mjeseca, a za državne službenike, odnosno karijerne diplomate, do 2 mjeseca. Za vrijeme trajanja priprema, nekarijerni diplomati ostvaruju platu ambasadora-at-large u sjedištu MVP BiH. U okviru priprema za rad u DKP predviđene su zajedničke pripreme za grupu rukovodilaca DKP – ambasadori, generalni konzuli i šefovi misija, ali i individualne pripreme u okviru organizacionih jedinica unutar MVP BiH. U zavisnosti od imenovanja, radi se o konsultacijama sa šefovima odsjeka u MVP BiH – bilateralni, multilateralni ili konzularni odnosi, finansije, pravno-kadrovski poslovi, informacioni sistemi i sl. Na kraju priprema predviđeno je održavanje takozvanog završnog razgovora sa novoimenovanim ambasadorom, odnosno generalnim konzulom ili šefom misije, gdje bi trebalo da se predstavi plan aktivnosti i prioriteta DKP BiH, koji sačinjava rukovodilac DKP. Pripreme su, međutim, u pravilu svedene na formalno sakupljanje potpisa šefova odsjeka u MVP BiH, kojima se potvrđuje da je imenovana osoba zaista obavila razgovor planiran planom priprema. Istinski transfer upotrebljivog, praktičnog znanja je rijedak. Ovim je sistem priprema lišen svoje suštine. Takođe, prije stupanja na dužnost, rukovodilac DKP bi trebalo da obavi posjete članovima Predsjedništva BiH, predsjedavajućim Predstavničkog doma i Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH kao i predsjedavajućem Vijeća ministara BiH, te privrednim subjektima. U praksi, ukoliko uopšte dođe do organizacije ovih posjeta, one su često kurtoaznog karaktera. Iako su ove posjete predviđene, u praksi se rijetko provode, najčešće zbog kadrovske nepopunjenosti resornog odsjeka koje se ovim pitanjem bavi.

4. Zaključak

Nepoštivanje minimalnih kriterija, navedenih u Odluci Predsjedništva BiH, u proceduri imenovanja ambasadora i ostalih diplomatskih predstavnika BiH ostavlja prostor za špekuliranje o stvarnim razlozima za pojedina imenovanja. U fokusu prethodnih redova nalazilo se upravo faktičko stanje u bh. diplomatiji.

Ovim se ukazuje na probleme i posljedice nasumičnog, neprikladnog, jednom riječju – klijentelističkog i često lošeg izbora ambasadora. Na osnovu predočenih nalaza moguće je ponuditi preporuke za prevazilaženje istaknutih problema i za minimaliziranje negativnih

motivaciju i smanjilo bi šanse da prvo ambasadorsko zvanje bude recimo u Washingtonu, New Yorku ili Berlinu što u bh. diplomatiji jeste bio slučaj.

²⁰ Plan i program obuke se izrađuje na individualnoj osnovi za svaku imenovanu osobu, u zavisnosti od konkretne funkcije (ambasador, ambasador-at-large, šef diplomatske misije, generalni konzul), odnosno destinacije (zemlja prijema, međunarodna organizacija).

posljedica. Ne treba naglašavati da opisane slabosti ne osporavaju činjenicu da BiH ima briljantnih ambasadora i diplomata koji su u rangu najviše svjetske diplomatije. Međutim, mora se priznati da značajan broj izuzetno kompetentnih i motiviranih osoba ne uspijeva dobiti šansu da svoja znanja i energiju realiziraju u punom kapacitetu diplomatske službe, eventualno na mjestu ambasadora, ponajprije zbog negativne kadrovske selekcije. Nepostojanje jasnih kriterija i meritokratskog principa često dovodi i do imenovanja kompromitiranih osoba ili do kompromitiranja samog imenovanja ambasadora. Ovo se konsekventno, krajnje negativno odražava na profesionalni moral, na izvršavanje vanjskopolitičkih ciljeva i zadataka i konačno, na neprimirano trošenje novca poreskih obveznika.

Preporuke: U demokratskom društvu i pravnoj državi neophodno je osigurati efikasnu ali izbalansiranu podjelu vlasti koja sprečava apsolutnu nadmoć jednog državnog organa nad drugim. Takav balans mora biti uspostavljen radi efektivnijeg upravljanja državnim resursima i mora omogućiti ujednačen pristup kompleksnim procesima u izboru najboljih diplomata, kao i reduciranju rizika da se jednostranim izborom, bez konsultacija sa drugim kompetentnim instancama, izaberu osobe bez potrebnih potencijala. Podjela vlasti za područja vanjske politike BiH je, na osnovu iznesenih argumenata, irelevantna. Sva moć je koncentrisana u rukama izvršne vlasti, a zakonodavna vlast nema nikakvu, čak ni nadzornu ulogu. Još konkretnije, ni unutar izvršne vlasti, osim Predsjedništva BiH, ne postoji niti jedna druga državna institucija koja može, barem posredno, utjecati na procedure imenovanja ambasadora i drugih međunarodnih predstavnika BiH kao ni na kvalitet izabranih osoba. Apsolutnu vlast nad ovim procesom ima Predsjedništvo BiH. Međutim, ranije je naglašeno da ni ovaj kolektivni državni organ ne donosi odluke zajednički i konsenzusom, već konkretni prijedlozi za imenovanja dolaze kao rezultat individualnih odluka. Ovakav pristup povremeno rezultira imenovanjima osoba čiji kredibilitet, znanja i ukupne kompetencije nisu na nivou koji je neophodan za obavljanje visokih državnih poslova.

Prema tome, najvažnija preporuka se odnosi na hitnu izmjenu Odluke Predsjedništva BiH i njeno unaprijeđenje. U tom smislu je potrebno jasno definirati pretpostavke (kvalitete) koje svaki kandidat za ambadorsku poziciju mora posjedovati. U tom smislu se predlažu sljedeće mjere:

1. Apsolutno poštivanje i bezrezervna primjena Odluke Predsjedništva BiH i to u svim njenim odredbama, bez izuzetaka. Ovu Odluku danas ne poštuje državni organ koji ju je i donio.
2. Postojeću Odluku Predsjedništva BiH unaprijediti tako što će se definirati poznavanje stranih jezika kao eliminatoran uslov za diplomatsku službu. Odredba bi kao uslov trebala eksplicitno da navede poznavanje engleskog jezika, dok bi se poznavanje jednog od drugih službenih jezika UN *ili* jezika zemlje prijema tretiralo kao dodatni kvalitet. Pored toga Odluka treba definirati obavezu da druge državne institucije procijene stvarno znanje kandidata.
3. Step en obrazovanja mora podrazumijevati univerzitetsku diplomu nekog od respektabilnih akreditiranih univerziteta u Bosni i Hercegovini ili inostranstvu.
4. Liderske i menadžerske vještine, potrebno znanje o međunarodnim odnosima, kao i iskustvo u artikuliranju visoke državne politike i prioriteta moraju predstavljati dodatne uslove i kriterije za izbor aspiranata za ambadorske pozicije. Ovaj uslov bi se dijelom mogao dokazivati relevantnim radnim stažom, a Odluka bi trebala jasno naznačiti

potrebnu dužinu radnog staža. Pored potvrde o radnom stažu, kandidat bi trebao imati priliku da svoje relevantno znanje iz oblasti prezentira pred Komisijom za vanjske poslove Parlamentarne skupštine BiH²¹ koja bi saslušala kandidate i dala mišljenje ili saglasnost za njihovo imenovanje (kao što je to slučaj npr. u Bundestagu u SR Njemačkoj). Važno je naglasiti da bi Predsjedništvo BiH i dalje zadržalo isključivu nadležnost za imenovanja. Uključivanje Komisije za vanjske poslove PS BiH u pripreme odlazećeg ambasadora (tzv. saslušanja novoimenovanih ambasadora) bilo bi kvalitativan iskorak u smislu jačanja veze između zakonodavne i izvršne vlasti u domeni vanjskopolitičkog djelovanja.

5. Odlukom odrediti jasnu distinkciju između političkih i profesionalnih imenovanja određivanjem kvote za tzv. profesionalna imenovanja – minimalan udio karijernih diplomata među ukupnim brojem ambasadora.

6. Jasno definirati da se u proceduru kandidiranja diplomatskih predstavnika ne mogu uzimati osobe koje su krivično kažnjavane niti one protiv kojih su podnešene i u obradu preuzete krivične prijave za određena krivična djela, npr. konkretna krivična djela i počinoci, krivična djela korupcije.

7. U pogledu kvote karijernih diplomata osigurati da MVP BiH, prema modelu mnogih zemalja EU, predlaže Predsjedništvu BiH listu odgovorajućih kandidata za poziciju ambasadora ili međunarodnog predstavnika BiH, a sve na osnovu jasno utvrđenih kriterija. Predsjedništvo BiH bi, u skladu sa svojim ovlastima, imalo zadnju riječ u proceduri finalnog odabira kandidata.

8. Za cjelokupnu kadrovsku selekciju u diplomatskoj službi primijeniti „competence based model“ koji trenutno uspješno primjenjuju međunarodne organizacije i ministarstva vanjskih poslova većine zemalja.

²¹ Prema čl. 42 Poslovnika Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, trenutne nadležnosti Komisije su sljedeće: prati vođenje vanjske politike Predsjedništva BiH i Vijeća ministara BiH; razmatra pitanja saradnje BiH s Ujedinjenim narodima i međunarodnom zajednicom; razmatra pitanja međuparlamentarne saradnje s odgovarajućim komisijama parlamenata drugih zemalja; razmatra pitanja saradnje sa Vijećem Evrope, Interparlamentarnom unijom, Centralnoevropskom inicijativom i Organizacijom za evropsku sigurnost i saradnju, te drugim međunarodnim organizacijama; razmatra pitanja rada institucija BiH nadležnih za pitanja vanjskih poslova i međunarodnih odnosa; razmatra aktivnosti stalnih i privremenih delegacija PSBiH u međuparlamentarnim institucijama; razmatra pitanja davanja i otkazivanja saglasnosti za ratifikaciju međunarodnih ugovora. Komisija razmatra i druga pitanja iz oblasti međunarodnih i vanjskih poslova.

5. Aneks: primjeri iz prakse

- Kompetentnost mnogih ambasadora BiH je upitna sa aspekta poznavanja stranih jezika. Čak i ambasadori u susjednim zemljama bi morali dobro poznavati engleski jezik, jer se njihova komunikacija sa diplomatama ne bi trebala svoditi samo na razgovore sa predstavnicima države prijema, nego sa cijelim diplomatskim korom. Na žalost, u svakom ciklusu imenovanja novih ambasadora ima onih koji ne govore niti jedan strani jezik npr. *Mustafa Mujezinović*, *Tarik Sadović*, *Miloš Vukašinović*, *Tomislav Limov*, a prema dostupnim informacijama ni *Sanjin Halimović*.
- Iako se i prije imenovanja na poziciju ambasadora među stranim diplomatama u BiH otvoreno dovodio u pitanje čak i moralni dignitet *Jasina Ravašdea*, to nije bila prepreka njegovom imenovanju za ambasadora BiH u Kuvajtu. Trogodišnji mandat Ravašdea u Kuvajtu ostao je zapamćen po krijumčarenju i preporodaji alkohola, ali ambasador nikada nije sankcionisan.
- Ambasador BiH pri OSCE-u, UN i drugim međunarodnim organizacijama u Beču *Sanjin Halimović* je imenovan 2015. godine na ovu funkciju uprkos činjenici da je prema evidenciji Tužilaštva Unsko-sanskog kantona protiv Halimovića pokrenuto pet krivičnih prijava. Ove prijave su uglavnom klasificirane kao KTA – neodredivo krivično djelo ili počinitelj, a djelo ukazuje na protupravnu radnju, odnosno KTK – konkretno krivično djelo i počinitelj – djela korupcije. U Odluci Predsjedništva BiH, član 3 stav 1 tačka e), kao uslov da osoba može biti imenovana za ambasadora BiH stoji „da se protiv te osobe ne vodi krivični postupak“. Iako se podnošenje više krivičnih prijava ne mora smatrati vođenjem krivičnog postupka, imenovanje Halimovića je sporno i zbog toga što je prije imenovanja pravosnažno kažnjen pred kantonalnim sudom u Bihaću zbog kršenja ljudskih prava. Predsjedništvo ga je unatoč tome imenovalo u međunarodnu instituciju čiji je temeljni zadatak zaštita ljudskih prava.
- Naravno, pored uslova koje definira Odluka Predsjedništva BiH, osoba koja se imenuje za ambasadora morala bi imati osnovna znanja o morfologiji državnog aparata, političkim odnosima, socio-ekonomskoj situaciji, te ostala bazična znanja o vlastitoj državi kao i o državi prijema, odnosno međunarodnoj organizaciji u koju je ambasador upućen. Pored toga, od ambasadora se očekuje da posjeduje potreban kapacitet u smislu artikuliranja visoke državne politike i njenih prioriteta. Ukoliko to nije slučaj, posljedice mogu biti sramotne, kao što je to bio slučaj u Španiji 2008. godine kada je ambasadorica BiH *Željana Zovko* prilikom predaje akreditivnih pisama, što je bio njen prvi i jedini sastanak sa španskim kraljem Huanom Karlosom, „iskoristila“ ovu jedinstvenu priliku da razgovara o španskoj gastronomiji. O ovoj nesvakidašnjoj diplomatskoj predstavi, gdje su na visokom nivou razmatrani načini pripreme jela od riže i morskih plodova (špansko nacionalno jelo – paella), na podrugljiv način izvještavali su gotovo svi španski mediji.
- Zbog pritužbi da je činio malverzacije u procesu izdavanja putnih isprava, MVP BiH je uputio internu reviziju kako bi provjerili rad ambasadora *Branka Petrića*²². Nakon

²² Petrić je zahtjeve za pasoš zaprimao u Ljubljani i naplaćivao ih u gotovini prema važećem cjenovniku, bez izdavanja potvrda o primljenom novcu, a zatim iste zahtjeve lično predavao u BiH gdje je izradu pasoša plaćao na osnovu cjenovnika izdavanja putnih isprava u BiH, dok je razliku u novcu zadržao za sebe.

revizorskog izvještaja, predistražne radnje obavljala je i SIPA, a pritužbe MVP BiH su stizale i od granične policije Slovenije koja je ustanovila da ambasador Petrić, u privatnom kombi vozilu, nedozvoljeno pokušava unijeti velike količine suhomesnatih proizvoda i rakije.

- *Miranda Sidran*, pozvana na „informativni razgovor“ u Predsjedništvo BiH 2010. godine zbog negativnog nalaza interne revizije kojim su utvrđene nepravilnosti u finansijskom poslovanju Ambasade BiH u Haagu. Između ostalog, utvrđeno je da je *Sidran* sama sebi isplaćivala naknadu za čišćenje prostorija Ambasade, kada je ček iz blagajne na mjestu sva tri potpisa – primaoca, izdatelja i onoga ko odobrava transakciju – imao uvijek samo jedan isti potpis – *Mirande Sidran*. Česte i skupe popravke službenog automobila u neovlaštenim servisima, takođe su navedeni kao problematične.
- *Mirsada Čolaković*, pritužbe institucija zemlje prijema (aerodrom JFK) koje su upućene na adresu State Departmenta zbog uvredljivog ponašanja ambasadorice BiH u „pijanom stanju“.
- Tužilaštvo BiH je 2015. godine podiglo optužnicu protiv bh. diplomate *Velida Hamidičevića* koji je obavljao konzularne poslove u Ambasadi BiH u Parizu zbog krivičnog djela korupcije i zloupotrebe službenog položaja u cilju sticanja imovinske koristi. *Hamidičević* je za novčanu naknadu izdavao putne listove BiH osobama koje ne ispunjavaju za to predviđene uslove, zaobilazeći redovne procedure provjere podataka i sistema izdavanja. Navedenim krivičnim djelima je djelomično bio kompromitiran čak i bezvizni režim kojeg je BiH potpisala sa potpisnicama Šengenskog sporazuma što, na svu sreću, nije imalo ozbiljnih posljedica po pitanju liberalizacije viznog režima za BiH, ali je nesumljivo nanesena velika šteta ugledu BiH kao kredibilnom partneru u tom procesu. S obzirom da sistem izdavanja putnih listova BiH podrazumijeva dvostepenost, odnosno uvid i potvrdu šefa DKP pored konzula, ostaje pitanje da li je tadašnja ambasadorica *Nina Sajić* (bivša savjetnica Radmanovića) usljed vlastite ignorantnosti i nedostatka upravljačkog kapaciteta, bila potpuno nesvjesna korupcijskih radnji svog konzula ili je podržavala takve radnje? Kakav god bio odgovor na prethodno pitanje, on apsolutno sugerira nekompetentnost ambasadora koji je odgovoran za ukupan rad DKP.
- *Ivana Šušnjara* je na poziciju generalnog konzula BiH u Chicagu imenovalo Predsjedništvo BiH 2015. godine. Iako još nije bio predao akreditive u State Department, tako da prema važećim međunarodnim konvencijama i diplomatskoj praksi nije imao mandat u SAD niti se mogao predstavljati kao generalni konzul BiH, *Šušnjar* je otputovao na tzv. molitveni doručak u Washington DC gdje se, neovlašteno, predstavljao kao generalni konzul BiH. *Šušnjar*, inače kadar HDZBiH i lični prijedlog *Dragana Čovića*, u razgovorima sa američkim senatorima i kongresmenima iznosio je stavove o važnim političkim pitanjima u BiH, zbog čega je moralo reagirati MVP BiH objašnjavajući da statovi *Šušnjara* nisu stavovi države, već njegovi lični.
- *Pero Barunčić*, bivši ambasador BiH u Kini. Nepravilnosti u finansijskom poslovanju, nije pravdao račune, poznat slučaj kada je pobjegao iz restorana i ostavio goste ambasadore da sami plate svoje (i njegov) račune, iako su se odazvali na večeru na njegov poziv. U toku mandata se bavio isključivo privatnim poslovima i kupio na svoje

ime dva stana u Pekingu. Česti diplomatski gafovi: nepoštivanje protokola, pojavljivanje bez odijela na zvaničnim prijemima itd.

- *Nermana Hadžijalić*, iako uveliko kompromitirana svojim poslovanjem kao šef Odjela za nekretnine u MVP BiH, u kontekstu posredovanja izdavanja stanova i rezidencija za strane diplomate, kasnije je dospjela u žižu javnosti nakon što je podignuta optužnica protiv njenog supruga koji je radio u Ambasadi SAD u Sarajevu (kasnije otpušten). Predsjedništvo BiH (*Izetbegović*) je uprkos ovom skandalu nastavilo da insistira u pogledu imenovanja *Hadžijalićeve* za poziciju ambasadora BiH u Ljubljani. Slovenija, čiji su diplomati izvještali o čitavom slučaju, nikada nije dala odobrenje za agreman, što se nakon nekoliko mjeseci čekanja u diplomatiji smatra “odbijenicom”. Predsjedništvo BiH još uvijek nije izašlo sa imenom novog kandidata.